

nézetünket külön cikkben adandjuk elő.

tetni egybe Erdély s államunk evidens kárára, hogy Kolozsvár ne kapjon vasutat.

Önkénytelenül eszünkbe jutnak Becke következő szavai:

„Azt kellene hinni, hogy egy erdélyi vonal irányának megállításában az ország közérdekei fognak leginkább tekintetbe vétetni, hogy a főfigyelem arra fog kiterjesztetni, mi szerint általa Erdély főbb helyei egybe-kötessenek, hogy e vasut Erdélyt a lehető legnagyobb kiterjedésben érintse. De vajon mi haszna lenne Erdélynek az arad-vöröstoronyi vonalban, mely ez országnak csak egyik szögletét vágja át?... Nem lehet-e tartani attól, hogy az erdélyi vasut kérdése, melynek elhivatása lenne Erdélyt az összes osztrák birodalom érdekeihez közelebb vonni, melynek politikai emeltyije gyanánt kellene szolgálni, sympathiák gerjesztésére, ellenkező eredményt szül, hogy régóta táplált alapos reményeket megfűssít, és mely békétlenséget idéz elő.)*“

Nem egy erdélyi ember mondja ezt, ki a szönyegen levő kérdést higgadt elmével felfogni elfoglaltságában nem képes, hanem egy magas állású szakértő férfi, ki más nemzetnek fia, kinek Erdélylyel semmi viszonya, s kinek komoly megfontolás és azon rokon-szeny adott sokat kezébe, melyet minden nemes lelket az igazság és méltanyosság irányában érez.

Az erdélyi reform. anyaszentegyház közzsínata;

Összekötte Kálvin háromszázados ünnepe s reform. vallás hazánkban lett törvényes beczikkelyezésének emlékével. Kolozsvárt, 1864 június 5-dikén.

A múlt évben a székelyházkülföldön határozott közzsínatot a főgyháztanács azon okból, hogy Kálvin közbjött háromszázados ünnepe s vallásunk törvényes beczikkelyezésének emléke országos fényvel tartathassék meg, az ország fővárosába Kolozsvárra hívta össze folyó év jun. 5-re. Már tegnap esto nemcsak a papság, de az ország minden vidékéről számos világiak is megérkeztek Kolozsvárra, s azonnal zsinatalkotó tagjai a helybeli egyháztól pontos előzetes-nyel elszállásoltattak, nemcsak, de este 8 órára jegy által a Biazini kerti vendéglőbe hivattak meg, hol az összejáratkozás öröme mellett izletes vacsora várakozott nemcsak a zsinat tagjaira, de az idejött notabilitásokra is, kik szintén meghivattak.

Püspök Bodola Sámuel ó méltósága zsinat megnyitását reggeli 8 órára határozta a gr. Bethlen Domokos királyutczai nagytetere-mébe, hol a tractusokból összegyűlt törvényes tagokat üdvözölve s halát adván, hogy Isten a zsinattartását megérniök engedé, ezennel már most 15-ikszor Isten kegyelméből megnyitja a közzsínatot, egyszersmind időközben elhalálozott közfőjegyző Fogarasi Sámuelről méltányló részvétellel emlékezvén meg. Legelőbb a felszentelendő fiatal lelkészek számbavételé került szönyegre, miközben két estperes kiküldeték: hogy a mlgs egyházi főtanács-tól kinevezett követ urakat ünnepélyesen hívják meg, kik is kevés idő múlva testületileg megjelenvén püspök ő mlga által üdvözölő szavakkal ünnepélyesen fogadtatának, mire id. gr. Teleki Domokos rövid velösen válaszolt, felhözvén a zsinat fontos tárgyait, s ajánlván a tanácskozásban való egyetértést és higgadságot. A felszentelendő fiatal lelkészek bizonyítványai és ajánló-leveleik felolvastatva szintén püspök ő mlga fontos hivatásukra atyai velös és megható szavakkal figyelmezteté s censor t. Garda József nagy-zerleté theol. tanár urhoz utasítá, kinek vezérlete alatt a templomba vonulának be. E közben elérkezvén a templomozási idő, püspök ő mlga intézkedett a harangoztatásról s a templomban leendő ünnepélyes bevonulásról, a zsinat folytatását jövő keddre tűzvén ki, még pedig a legnevezetesebb tárgy, a köz-főjegyző választására, mert — nyomond — htfőn egyházfőtanácsi közgyűlés leendő, mely hihető a delutáni órákat is elfoglalandja, két tanár választása mellett több fontos tárgy fölött kellettven tanácskozni. A zsinattartási időt reggeli 8 órától délig és d. u. 4 óráig tűzték ki.

Az isteni tisztelet a b. farkasutczai nagy templomban 9 óra után megnyit. Az ország-ból összegyűlt s a helybeli értelmiség alig fől a templomban, mely a rendes székek mellett ideiglenes ülőhelyekkel is stürin el volt látva. Mindemellett a nép nagyrésze nem fért be a templomba. Nagy ünnepélyt várt az egész ország, s ezerek óhajtották élvezni.

Az istenitisztelet orgona kíséretében a gyülekezet vallásos énekével nyit meg, majd a ref. fűtanodai ifjúság zene- és énekkara háromias éneke következett, minek folytán püspök Bodola Sámuel ur ő mlga szószerkebe lépik, s azon ihletettséggel, mely lelkét hasonló esetekben elsöktö töltöti, imát emel az éghez, s a szíveket vallásos áhitatba olvasztja össze. Halálát ad, hogy Isten az anyaszentegyház s annak intézeteit megoltalmazta, hogy Krisztusban az idvezítő tudomány igazságaira vezért s idöröl időre támasztott Mózeseket, profétákat és apostolokat, kik a népeket az ő oltáraihoz vezérelték, s az igazság és erkölcs mennyei magvait lelkükbe elhinték, s az ő országa megalapulásán működnek, melyen a pokolkapui diadalmat ne veszítsék. Halát adván, hogy nem véres áldozatokban, sem üres szertartásokban, de egyszerűen lélekben és igazságban tisztelhetjük az Istent, hogy egyházainkban és iskoláinkban az igazságot és viláosságot terjeszthetjük; megható ünnepélyességgel monja, hogy Isten nem egy választott népet, nem egy felekezetet akar boldogítani, de az egész emberiséget; az üdvösség nincs egy templomhoz köté, s innen folyólag áldást kér minden vallású és nemzetiségű felekezetre és népre, kéri Istentől, hogy a szeretetben a különböz hitű és nemzetiségű népeket, s a hazát ezáltal tegye nagygyá és boldoggá. Imája végén megemlékezik az uralkodó Felségről, s kéri a királyok királyát, töltse be uralkodónkat értelemmel és bölcsességgel, a mi nélkül a trónok fenn nem állhatnak, vezesse oly utakon, hogy nyerte meg népei szeretetét és ragaszkodását, s ebben tartsa és birja királyi székeinek fényét és hatalmát.

Ez ihletett és magasztos ima végeztével püspök ő mlga a szószerkebe lépett és megzendült a városi szószerkebe alakult zene- és énekkar oly elragadó fűnségben, hogy a lelket a szó teljes értelmében az egéig emelte. Főleg az énekkarból felségesen cseengt ki Nagy Ilka Szász Domokosné és Grűzné ur-nök gyönyörű duettje.

Ezután kolozsvári lelkész Nagy Péter lépett fel Kálvin emlékére kűtűzött beszéddel, alapigéül vevén Cselek. V. 38. 9. Ha emberek föl van ez a tudomány, ez a dolog önmagába összekomlik, de ha Istentől van, fel nem bonthatják az emberek.

Nagy Péter annyira hangjánál volt, s előadásában akkora kerekdedség, művészi számítás, ihletés és hatás volt, hogy őn magát látszott felülmulni, s a hallgatóságot valószínűságon lebűvölte. Egy kóporsó és egy bölcső áll előtűnik — kezd beszédét — melyek közül mindenikhez nagy és szent eszmék tartanak költve. 300 esztendő fekszik azon kóporsó és azon bölcső között. A kóporsóba Kálvin János halt teste, és a bölcsőbe reformált anyaszentegyházunknak ugyanazon idő-tájban törvényes beczikkelyezése, s püspök választási joga fekszik. Kálvin teste a kóporsóban rég elporhad, de volt valami benne mi meg nem semmisülhetett, miről mint a szent aszonyok Krisztus kóporsójánál mi is elmondhatjuk: nincsen itt, mert feltámadott; ez Kálvin szelleme volt! ez nem rothadhatott el, ez kitört a sírból, és uralmát elfoglalta a földön, ez a reformatio, ez a haladás szelleme, melyet az erőszak és az üldözés le nem fojthatnak, s mely áttör és győzedelmeskedik minden akadályon. És a bölcső, melybe Kálvin halála után mindjárt hazánkban a csecsemő, az általa tanított új reformatio, fektetették, reformált anyaszentegyházunk megalapítása volt. A mi testi, a mi emberi az mulandó, az oda lesz, de a mi isteni, az romolhatatlan. Innen indulva szónok leszáll beszéde tulajdonképeni tárgyára Kálvin emlékének megszentelésére, s az ő tudományának diadalmából folyólag a textussal összhangzásban két részre osztja beszédét. Mi az emberi? és mi az isteni? és ezeket meglepő avatottsággal tárgyalja. Nem kísérik szónok gondolat menetét nyomról nyomra, mert az e lapok szűk hasábjait túlhaladná, s különben is sajtó alá nemvén az egész beszéd, az olvasó nem a mi hiányos választunk, de egészen élvezheti, csak még annyit említnék, hogy az első részben érdekesen rajzolja azon csatákat és valóságos háborukat, melyekkel az első reformatio küzdött, a bűntöket és mágiákat, hol az igazság vértanúi elhullottak; az emberi törekvéseket, az igazság elnyomása, a butaság és szolgaság terjesztése érdekében, a part villangásokat ayan azon reformatio vezérei között is, s hogy mind ezek, mint emberi dolgok az időkben összehullottak, megsemmisültek, az igazság, pedig a szellem, az úgy maga el nem vesztetett, mert ez isteni volt, s az istent az emberek össze nem bonthatják. Kálvin menekülését ellenségei elől Genf-be lett fellepését, mint reformator, mint alkotó és újja teremő szellem, ki a népnek vallásos és polgári életét a szabadság alapjára képviselői rendszer-

re fektette élén és elragadólag festi, s tovább az ezen tanból folyó egyházi önállásra, melynek mi is Kálvin szellemében ürvendünk, s melyet bár sokszor el-ejtteni és megcsontítani igyekeztek, de meg nem fojthatnak, mert a mi Istentől van azt az emberek fel nem bonthatják.

Nem akarja ugyan szónok ebből azt következtetni, hogy a reformatio, hogy az egyházi szervezet Kálvin modorában is elvein, kell hogy örök időkbe maradjon, ekkor egyik tekintélyt csak azért döntöttük meg, hogy mást tegyünk helyébe, maga a reformatio, s az egyházi kormány is az időben halad és tökéletesül. Azonban itt az ovatosságra s az idők és körülmények figyelembe vételére. Mint az előfa nevedekesével kérgét lassanként meg-repszti, s a réghelyett újat nevel, de eszélytenséggel lenne ezt idők előtt levadálni, mely a ki száradását vonzá maga után; reformot, de eszélyes, alapos és üdvös reformot akar szónok.

Az emberi le kell hogy hulljon az időben, az isteni fejlődék és gyarapuljon. Vallásos autonomiánk megvédését szivünk köti s az ugyanazon célra — szellemi, ez isteni elérésére — a protestans felekezeteket s az egész kereszténységet felhíván beszédét bevégzi. Vajha mentől előbb közkézen foroghatna e nevezetes és művészi zene- és daleylet zengett felséges vallásos harmoniát s újból püspök ő mlga lépett szószerkebe. Kálvin életét és tanait főleg az urvasoráját és praedestinatino hitetikkeit tárgyalja ugy az isteni tisztelet egyszerűségnek az értelem kifejtésére és a hit nemesisére való fontos voltát megható képen rajzolja, Kálvin, mint világos fűt és buzgósággal teljes szívet ábrázolja, s a keresztényeknek is alap törekvésökké s érdemök megismertető jelévé a világos fűt és buzgóságteljes szívet teszi, s az erénnyel összekötött hitet, az istennek jó és nemes tetteken való imádását köti szívére. A tudományt és a lélek okos kifejtését, az iskolák virágoztatását, a protestantizmus független és szabad fejlődését teszi kötelességünkkel és törekvési célunkká. Kálvin nem csak hitterjesztő, nem csak pap volt; de Genfben akadémiát alapított, hova a világ minden részéből még hazánkban is eljöttek, s abból, mint tűzpontból vitték szét a világra a reformatio hittanait. Ezt kell nektek is ifjú lelkézetek követ-

netek, nem csak a catedrában, de az iskolában is a nevelésre, a nép szellemi fejlődésére felügyelnetek, ezért kell anyaszentegyházunknak az iskolák virágzására főgondul fordítani. Valóságos apostoli egyszerűséggel és eszméletűmőtséggel mondott beszéd, melynek minden szava, mint drága gyöngy hullott szívére s lelkünk megfénysült állatok. Épültünk és jobbtunk. Az isteni tisztelet befeljesésével a zsinati képviselők s vidékbeli megjelent intelligencia két részre osztva, egy rész, gr. Mikó Imre, a másik rész, K. Kemény Ferencz ő nagyméltóságaihoz hivatott ünnepélyes köz-ebédre, hol ő excellentiáik és a vendégek által lelkesnél letesebb felköszöntések tartattak. Gr. Mikó főleg a reformatio eszméjét tritett poharat, mely megóvta a magyar nemzetiséget, mely e hazában, mint egy égből lenyuló kar jelent meg s a nemzetet végveszélyében felállította, s mely jövőben is léte-lük és függetlenségünk záloga.

Delutáni órában Benkő János péterlaki lelkész és egyházköri jegyző prédikált. Más a vető más az arató. szent igéről, s igen alaposan tárgyalta. Krisztustól kezdve az apostolok és reformatorok által elhintett magvakat, melyeket aztán a következők ivadékatott. Érdek gerjesztőleg említi Boeska Ist-ván, Bethlen Gábor és Rákozi György fejedelemeket, kik a vallás és nemzeti műveltség mezején vetették azon magvakat, melyekből mi aratunk. Az igazság, szabadság, törvényesség magvait kell elvetnünk a jelenben, hogy maradékinak arathassanak a jövőben. Beszéde az élethez szólna, érdekes és épületes volt, kivált a dolgokat értő és ismerő hallgatók előtt. Holnap főgyháztanácsi közgyűlés, miről s a zsinat tulajdonképeni tárgyairól jövő számban. Végül említenünk kell, hogy az ünnepély elrendezésében ügyvéd Pataki József példás erélyt és buzgalmat fejtett ki.

Zömlén.

Szebeni dolgok.

N. Szeben, június 3.

Sterka Sulucz érek és b. Frieden-fels ma már megjelentek a tartományi gyűlésben és Fogarassy czimzetes püspök is megérkezett ide.

A napirenden levő tárgyhöz (a főtörvény-szék felállítását illetőleg) a szőlásjog legelő-ször is a bizottsági többség tudósítójának dr. Maiornak adatott meg, a ki csupán arra szorítkozott, hogy a bizottsági többség már ismeretes véleményét felolvasta, a nélkül, hogy annak további indoklását valamit felhozott volna.

Dr. Trauschenfels Jenő azonban, mint

a kisebbségi szavazat előadója a centrum által tetszéssel fogadott hosszabb beszédet tartott, melyben felfejt, hogy tulajdonképp a kisebbségnek mennyire hű óhajta lett volna, ha a harmadik bírósági ítélet alá kerülendő erdélyi polgári és bűnvádi keresetek ellátása is az osztrák legfőbb törvényszékre bízott volna; de e tekintetben a népesség többségének óhajta a vétetet számba, mivel a két főtörvényszéknek ily módoni egyesítése által a magyarok, székelyek és románok előtt az ország önkormányzati joga a bírói hatalom gyakorlása körül megrövidítettnek tűnt volna fel, de a kisebbség a véleményében kifejtett indokoknál fogva az erdélyi legfőbb törvényszéknek Bécsben leendő felállítását óhajta és ellene van annak, hogy a szász főtörvényszék feloszlatassék, miután ez csak a szász nemzetgyűlés belecgyezésével történhetne meg.

Az erre következők fűvitában először báró Salmen emelt szót, ő mint a bécsi legfőbb semmisítő törvényszéknek az ugynevezett erdélyi osztálynak tanácsosa nyolcz évig hivataloskodott, itt szerzett tapasztalatai után tudja tehát, hogy Erdélynek nincs is semmi szükség legfőbb törvényszékre, mivel a fűzenő bírónak nem jut elegendő munka s Erdélyből föllebbezett jogügyletek és bűnvádi keresetek ellátására is régen négy tanácsos elegendő volt. Indítványozta tehát, hogy ő Felséghez intézessék felirat; abban kérendő, hogy egy általános legf. törvényszék állitassék sahoz az erdélyi osztály (Senatsabtheilung) adassék, a mint ez 1860 október 20-dikáról miniserelnök gróf Rechberghez intézett császári kéziratban is érintve volt, vagy az erdélyi főtörvényszék oly módon szerveztessék, hogy az a bécsi legfőbb törvényszéknek kiegészítő része legyen.

Ezen indítványra nézve az elnök kijelenté, az az ügyrendtartás értelmében csak a részletes vita alkalmával kerülhet szavazás alá.

Erre Mán Gábor magyarázta, hogy Erdély törvényszéki szervezése mily hiányos, s hogy a felekre nézve ebből mily nagy károk származnak. A törvényszékek szervezését tehát alnról kellene kezdeni, miért is elnapolási indítványt akart benyújtani, de bizik a kormány jóakarátában, melyet ez oly gyakran tanusított s elvileg a kormányi előterjesztvény mellett szavaz.

Maga is beszélt hosszabban s kiemelé, hogy alapelvül mondatván ki a bíróságnak a közigazgatásról való elkülönítése amazz többé nem választott, hanem kinevezett bírák kell hogy gyakorolják felelősség nélkül.

Schuller-Libly egy hosszabb beszédben főleg azt igyekezett bebizonyítani, hogy egy magyar, mint az erdélyi alkotmány szerint a bíróságok szervezése, nevezetesen pedig egy legfőbb törvényszék felállítását kizárólag a korona fejedelmi jogainak körébe tartozik, s így a tartományi gyűlésnek e fellet határozni nincs is joga. A kisebbség jelentése ellenébe azt a kifogást teszi, hogy az opportunus tekintete igen számba van véve s az a népesség óhajtaait vette alapul, a miben tulajdonképp nem is nyilatkoztak. Mitután az Erdélyben érvényes anyagi jog a Lajthán tulival megegyező, óhajtaná, hogy az ország igazságszolgáltatási törvényhozása az osztrák Reichsrathéval összeolvassassék, mivel ez előnyösen emelné az ország hitelt, a mely a külföldön keresendő. S a szász nemzetgyűlés is hasonlóképp esetről esetre az ország közös érdekeire vonatkozó kérdésekben lemondhatna törvényhozási jogáról az erdélyi tartományi gyűlés részére.

Schmidt szász ispán emelt szót utoljára a fűvitában s azt igyekezett bebizonyítani, hogy a kormányi előterjesztvényvel szemben a gyűlésben tulajdonképp nincs is ellenéke, hogy a nézetek se nagyon eltérők, hogy a fűkérésben egyetértenek, hogy tehát remélhető, miképp a törvényjavaslat minden oldalra megnyugtatólag fog megoldatni.

Elnök erre a fűvitát bezártnak nyilvánítá, a részletes vita kezdetét a holnapi ülésre határozta, közölve egyszersmind azon tagok névsorát, a kik a Maager-féle vasutligyi indítvány megvitatására kiküldött bizottságba megválasztattak, kik is: Aldulian, Hannea, Koronka, Rannicher, Obert, Pap Macedon, Binder Mihály, Maager, Lázár, Dr. Rácz, Moga Demeter, Sulucz József, Lassel és Budacker.

Ezen bizottmány többsége előre gyanithatólag sokkal kedvezőbben fog nyilatkozni a nagy-várad kolozsvári, mint az arad-szebeni vasutvonal mellett, különösen az oláhországi vonallal való csatlakozási pontot illetőleg egészen valószínű, hogy az Brassónál fog megállapítatni.

N. Szeben, június 4.

A mai ülésben kezdődött meg a részletes vita a főtörvényszék felállítására kérdésében tett bizottmányi jelentés felett. Noha a vita négy egész óráig tartott, nem lehetett tovább menni az első cikikelynél, s minthogy még

*) „Zur Siebenbürgischen Eisenbahn-Frage“ von Becke stb. Wien 1862 lap 10—11, 15.

sokan voltak felírva, a vitát a közelebbi ülésre kellett elnapolni.

Ez az első cikkely a főtörvényszék székhelyének meghatározására vonatkozik, s mint tudjuk erre nézve a románok és szászok nézete merőben ellenkező.

A román szónokok a bizottsági többségnek nézeteit támogatták minden oldalról; a szászok meg a kisebbségi szavazatot védtek, s meglehetősen világosan kifejezték azon óhaját, hogy az erdélyi főkörmányszék olvasztassék egybe a bécsivel.

Ezen nézet mellett Herberth (a szász főtörvényszék elnöke) és dr. Teutsch kir. hivatalos igen élénken nyilatkoztak. Amaz valóban drasztikus szónoklatával a házat többször kitörő nevetésre ragadta. Először is egy pillantást vetett ama „nyomorúságos állapotra”, a melyben az országban a legf. bíróság ügye, melyet 10 évig fizetés nélkül volt „szerencsés szolgálni” — 1848 előtt állott; aztán dicsőíté a 1851—1862 évek közti korszakot, midőn az erdélyi ügyekben harmadik bírósági ítéleteket a bécsi legf. törvényszék hozott. Az erdélyi jogállapotok fénypontja volt ez. Továbbá szöveg kimondta, hogy a főtörvényszékhez legalább is 14 tanácsos kell, s e számot Erdély alig állíthatná ki, a nélkül, hogy a hazai jogbölcsészeti notabilitásait meg ne foszsa magát, s akkor honnan veszik az első és másod fokú bíróságokhoz szükséges egyének? Némiképp számításra tett arról is, hogy hozzávetőleg mennyibe kerülne az országban ez a főtörvényszék, a mit 100,000 forintnál többre tett. Mindezen szempontoknál fogva kénytelen egy külön indítványt tenni, miszerint a bécsi legf. törvényszék hatásköre terjesztessék ki Erdélyre is, s alakítsassék ezen koronáország ügyeire nézve egy külön osztály (Senatsabtheilung) tekintettel Erdély nemzetiségei, és nyelveire.

Ezen indítványt a szász követek többsége pártolta, a vita befejeztével szavazás alá bocsátatták.

Azokban ellene szolt Papp Alajos kir. főkörmányszéki tanácsos, mint a kormány képviselője, kijelentvén, hogy a kormány ez indítványt már azon okból se pártolhatja, mivel az ellenkezik az igazságszolgáltatási ügyekben Erdély számára az októberi diploma által biztosított önkormányzati joggal, mert eképp ez ország kiszakíthatná a magyar korona kapcsolatából, a mi ő Felsége kormányának nem szándéka. Egerszminde feltevé. S Salmennek tegnap tett megjegyzéseire, valamint Herberthnek az 1848 előtti udv. korlátnokság igazságszolgáltatását bíráló vádjára, megjegyezvén, hogy a bécsi főtörvényszék az 1851—1862-ki korszakban több ügyet látott el éppen és csapán azért, mivel akkor több ügyet merült fel, mint 1848 előtt; de tény, hogy az annyira dicsért bécsi főtörvényszék sok ellátatlan ügyet hagyott hátra s adott át a főkörmányszéknek, midőn erre ruházott át annak hatásköre. Mán követ megjegyzéseire pedig közlé, hogy a kormány közelebből az alsóbb törvényszékek szervezése tárgyában egy új törvényjavaslatot fog előterjeszteni, mely közlemény tetszéssel fogadtatott.

Sterke Sulutz érsek, Budacker és Pappae követek erre következett beszédekben semmi új szempontot nem merítettek fel.

A román szónokok a bizottsági többség érveit igyekeztek minél hathatósabb érvényre emelni, míg Budacker a kisebbségi szavazatot támogatta.

Pappe asperes beszédére a kormány képviselője újabb feleletet kellett hogy adjon, ki is a kormány szempontját fejtegeté egy hosszabb beszédben, s különösen az országos törvényekre és a történeti joggyakorlatra hivatkozva magyarázta, hogy Erdély népei a legfőbb igazságszolgáltatási ügyét mindig az ország fejedelmének akaratából folyónak tekintették. Különösen a nemesség és a székely népre nézve állott az, a kik kiváltságaiknál fogva ügyüket a legf. hatóságnál tárgyalathaták s a vég eldöntés joga mindig a fejedelmének hagyott fenn. Ez és más okoknál fogva jött a kormány azon határozatra, hogy a legf. törvényszék hivatali helye Bécsbe tétessék át.

Dr. Teutsch a bécsi legf. törvényszék iránti tiszteletének majdnem ábrándos felleget kifejeztet adott. Abban, ha az erdélyi legf. bíróság a bécsi legf. törvényszék alá rendeltetnék, nem látja az ország önkormányzati jogának megesonkítását; Erdély az osztrák állam alaptörvények becsikkelyezése óta közelebb áll a császári koronához, mint a magyar koronához; ő tehát melegen és élénken támogatja a Herbert indítványát.

Fogarassy címzetes püspök a mai vitát illetőleg a nagy hasonlóságot főleg azon körülményben találja, hogy a törvényszék székhelyét Bécsbe indítványozták, a mi ben méltán lehet fokozatos előhaladást látni azon czél felé, miszerint Erdély szép lassan egészen bekebeleztesse az osztrák birodalomba. Ő a maga részéről azon indítványban, mi-

szert az erdélyi főtörvényszék a bécsi alá lenne rendeltendő, nem láthat egyebet, mint Erdély nagyfejedelemség önállóságának és önkormányzati jogának megsértését (a bal oldalán élénk brávók!) Az országgyűlés erre nem is illetékes, mivel egy ily határozat az oct. diploma által visszaadott régi alkotmány feladását foglalná magában. Sajnálja, hogy Erdélynek a magyar koronához kapcsolatát minden alkalommal bolygatva (gerítve) látja. A nép többsége mindenestre azt kívánja, hogy a hivatal az országban legyen, s az okos törvényhozás mindig hallgat a nép óhajára. A bírák pártatlansága iránti biztosíték nem attól függ, hogy hol van a hivatal, hanem a bírák meggyőződése és részrehajlatlanságától. A nemzetiségi pártszervezők befolyása — melytől némelyek félnek — ép úgy érvényesülhet Bécsben, mint az országban, s a sötétben sunnyogó pártmanővernek egy nagy város mindig kedvezőbb alkalmat nyújt, mint egy vidéki város. Aval végzi: legokosabb lenne a fejedelmre bízni a székely meghatározását s azon esetre, ha a bizottsági többség indítványa megbuknék, egy ily értelmű jobbitványt terjeszt elő, melyet a bal oldalon, a hol a püspök beszéde élénk tetszéssel fogadtatott, melegen támogattak.

Erre a további vitájúv illésre elnapoltatták. A Maager vasutgyi indítványa kiküldött bizottság, melynek feladata 8 nap alatt jelentést tenni, constituálta magát. Elnökül Aldulian, helyettesül Koronka, előadól Maager, tolnokul Budacker választott.

MEGYEI ÉS KÖZSÉGI ÉLET.

Dézi ref. egyházmegye részletes zsinata tartott P-Csehn május 25-kén.

Nem veszi rossz neven tudósító Szolnoki ur, ha a tavaszi r. zsinatunkról tett közléseiből azokat, melyek figyelmét kikerülték, itt mintegy utánpótlólag közlöm, hogy egyszersmind kiegészítetebb legyen közelebbi r. zsinatunkról közöltételem is.

Éppen egy éve, a mikor megpenditét közszertet s becsülésben álló esperesünk azon eszmét, miszerint óhajtaná, ha létrehozhatnánk egy egyházmegyei könyvtárt s igen természetesen, egy olvasó társulatot; ugy szerettük az indítványt, mint az indítványozót s mindenikünk szívében, lelkében viszhangra is talált, azonnal megkezdődtek a részvény betételek, könyvek felajánlái szabály szerkesztetett, s a közzsinaton meg is erősítették s egyházmegyeinkben már egy éves intézet, s hogy erről semmi említés nem volt ekkor, annak lehetnek több okai, p. o. nem vagyunk nagyon dicsékvők, s jónak látnak bevért, ha valjon megélhet-e? S miután látnak, hogy már csakugyan élete van, bátrak vagyunk kilépni vele a nyilvánosság terére, s a közzététel most sem dicsékvők, most sem hirhangja annak, hogy minik van, hanem inkább egy szerény meghívó levél, minél fogva jó szívet látnak másokat is, kik nem tartoznák egyházmegyeinkhez, s örömmel fogadjuk azokat is, kik nem egyházi egyének; vannak egyházi tudományos és szépirodalmi művek, a könyvtár Dézen, könyvtárnok Turbucz Ferencz, ki a szabályokat szívesen közli akármiké.

Terveztetett a tavaszi r. zsinaton egy időnként tartandó iskolatitói és papi értekezlet, s ezen r. zsinat, minik folyama alább következik, bizottságot nevezett ki, mely véleményét dolgozzon annak miképpen életbe léptetéséről, s a június 26-án egyházmegyeileg Dézen tartandó Kálvin ünnepély alkalomával egy e célra összehívandó alkalomszert r. zsinat intézkedik életbe léptetéséről, a miről látni fogunk annak idejében, ha tért lennek e lapokon soraim

Az említett május 25-i r. zsinat tárgyai pedig ezek valának: legelőbb a mult zsinat jegyzőkönyve olvastatott fel s hagyatott helyben, mi hogy mostanra, maradtott egyetlenny eset, s az a tárgyak balmazta volt.

Olvastatik a püspöki összehívó levél közzsinatra, s egyszersmind a Kálvin halála, s Erdélyben első ref. püspök választása három százados emlékünnepére, több püspöki s egyházfőtanási leiratok olvasása után közfoglalmat kevésbé érdemlő tárgyak foglalkoztaták a székelt, hanem olvastottott egy indítvány a kolozs-kalotai egyházmegyeiből, hol a képvisleti rendszert óhajtják életbe léptetni. A közfoglályzó nem következés jogával választassék. A püspöki hivatal canon szerint töltessék be, s ha jól emlékszem, hogy az esperesi hivatal legyen időhöz kötvé, s végül készítsessék egyházi fegyelmi törvény, s felkér az irt egyházmegye, hogy támogatónk pártolással ezen elveket mi is.

Mind ezek nálunk rég megjártak már, valamint az irt egyházmegyeiben sem új eszme. A képvisleti rendszer, közfoglályzó nem következés jogával választás miatt a mi törvényellenes is, és az erről szóló törvény éppen

korszerű, mi ha nem volna is, az arra hivatalt testületnek meg kellene e törvényt teremteni, s hogy az esperesi hivatal ne legyen örökös, ezek mind egyházmegyénk melegen ápolat elvei, melyek ha fölmertlenednek, egyházmegyei hivatalnokaink pártolandják is, mit ha nem tennének, kevésbé tisztelnék részint határozatát, részint elveit székünknek. Az egyházi fegyelmi szabályok készítése volt új székünk előtt, de ennek is szükségességét elismerte székünk s pártolta is, s a közzsinaton is pártoltatott fog.

A nevelésügyre vonatkozólag megemlítettő a választott iskola, mely tekintve azon egyház kevés képességét, s tekintve, miszerint iskola-vallás, s más közügyek iránt a nép buzgalmat a szibbasztó körülmények szembeállításán kihatottak, oly szépen haladtott elő, a mi falu helyen szinte példanélküli, alig egy-kettő híjával minden iskolaképes gyakorolja az iskolát, a mi itt e környéken ritka eset, és ezt köszönhetni a lelkes B. J. színetet nem ismerő buzditásainak, s a tanító Nagy György fáradságtalan szorgalmának, kiknek befolyásuk eszközle, hogy az iskolai népesítés kiött, a kisszerű iskolaházból, mely kis-csiny is, roz s; ugyanazért lelkes B. J. egy tervrajzot mutatott be a r. zsinaton az építendő tanítói lak- és iskolaházról, bemutatta az alapot is, minék egyrésze rovatából telik ki, de így sem elég, bár ba szalmafedél van csak tervezve, azonban ez iskolaház s tanítói lak mégis tel fog épülni, ha nem itti is a számított költséget az alap, s még pedig nem is szalmafedéllel, mert ott vannak az ott lakó s oda be bíró B. Bánfi urak, kik hitünk sorsos, s kik valamint a hazafiaság, ugy a vallás, nevelés s nemzeti érdekek előmozdító között az első sorban állottak örökké, s szégyelleni fogóak a szalmafedelt épületet, meg kell csak találni a maga reudén s helyén.

Ezek, miután tárgyalattak, jegyzőkönyv olvastatott, a mi mindig is megtörtént a tavaszi kivételével, s egymásnak jót kívánva eloszlánk.

Dózsa Imre.

Bács, május 23.

Nem lehet elmulatnom örömmel közzé nem tenni egy az itteni ev. ref. közfoglályzó részéről tegnap május hó 22-én d. e. történt ujonnan épült imaház emlékiratának alapba való ünneplés leteletét, hol mintegy 18 év előtt a régi egyszerű fából épült imaház leegyetése óta templom nélkül a paplak egy osztályában tartatik az isteni tisztelet. Igaz, hogy az Isten nincs s nem is lakik külön házakban, sőt éppen mindenhol jelen van, azért is mindenhol dicsőíthető; de most mégis egyházi gondnok tks. Csóka Ferencz ur szorgalmas gazdálkodása s ernyedetlen buzgalma oda bír a küllőben is nem nagy számú, de jó lelki, vallásos, buzgó és tevékeny lakosságot, hogy anyagai szükségesbb része beszerezettvén, kevés összegzett pénz s szede össze, mely összegzet méltó, hogy éppen egy, mint Esdras könyve 2-dik részében iratott meg, itt is följegyeztessek, Szászvárosról ahoz értő építész szerződést kötött annak fölépítésére, mely imaház, mint az építész készített terve mutatja, kicsi ugyan, de csinoságára s jó izlésére nézve ma vidékünk legdiszesebb imaháza leend. Emlékirta tegnap szép számú közfoglályzó előtt ünneplésen tettetett le; kár, hogy a helybeli t. birtokos nők — nem tudni mi okból — nem díszesítették az ily kis helységben különben is igen ritkán eső ily ünneplést személyes jelenlétükkel!

Délelőtti 11 órákor taraczkok durrógása, majd később háromszori harangzó jelenté az ünneplé kezdetét; ekkor helybeli lelkes tisz. Varga Károly ur előad a régi templom elhamvadott, s szívmelő beszédjével lelkesíté a jó lakosokat a már eddig is sok szép áldozatokat tevők, a további kitartás és áldozatkészségre; majd fölvonása a rövid emlékiratot s az abba beleírott összes t. cz. birtokosság, nemkülönben az egész község névjegyzékét családjaikkal együtt, azt szent zsoltár zengése közben az építész a ki rendelt helyre helyezvén, befűde, s mindenki által emlékül háromszor tette kalapácsal födelére régi szokás szerint.

Ezt követé a kedvelt lelkes ur által egy ájtatos ima s hálaadás, ezt újból a taraczkok dörge, s a helybeli barna hangszók egy-szerű összhangzástalan zenéje, miatt az irt befalaztatott, s az egészet befejezé a t. gondnok tisz. neje által ügyesen rendezett lakoma.

Ég segítse e lelkes kis községet föl tett vállalatában, adjon sikert s előhaladást munkásainak, s szerencsét s boldogságot az igen gondos és erőyes egyházi építő előjárásának!

t. h. j.

Bodola, május 25.

Mind váram ez ideig, hogy nálamnál egy avatottabb tollu egyén a „Kolozsvári Közlöny” hasábjain e hó 9-én a bodolai tűzvész által történt szerencsétlenséget tudassa, de várakozásom nem valósult; s ezért vagyok bátor

becses lapját igénybe venni, méltóztassék ezen néhány sornak tért engedni.

E hó 9-kén éjféltáj vészthirtető lármadob- és harangszók ijesztenék fel nyugvó ágyainkból. Az ugynevezett Szákán egy cigány háziko gyuladt fel, s ebből a nagy szél által körülbelül 71 ház, 45 csűr és 72 istálló lett hamuvá 2 óra alatt, s most mintegy 86 gazda, és az ev. ref. nemes megye siratja a tűz által semmivé lett vagyonját. A mult évben meggyilkolt Bene Jánosnak egy 4 éves fia elégett, s még többen is lesznek vala áldozatává a tűznek, ha az itt állomásozó csendőrség magát ügyesen nem viseli; tudtom szerint 4 gyermeket mentettek meg. Hogy eredt a tűz, bizonytalan. Azon szerencsétleneknek, kik hajlék és kenyér nélkül maradtak, küldött az Isten könyörületes segítőköt. Pütkérczi iskolatitói Bitai ur erőyes működése következtében, Pütkerecz nemes községe más nap 60 nyeret s 15 véka törökbuztát hozott le és osztott ki. Méltóságos Beldi Albert ur 16 véka lisztet, s mint hallom a volt jobbágyainak a szükséges épületfát is kegyeskedik megadni.

Zabolai mlgs gróf Mikes Miklós ur ő nagysága meghallva a csapát, más nap rögön Bodolára jött, s értesítve a nagyveszélyről, égés után harmadnap 200—két száz véka gabonát, roz, árpa- és tisztabúzában méltóztatott kiosztani 312 élelem nélkül maradt személyeknek a bodolai uradalmában levő magtárából. Már az ily könyör alamizna adóka rátalál bölcs Salamon ezen mondása: Kölcsön ad az Urnak, a ki kegyelmesen ad a szegénynek; és az ő jótéteményét megfizeti neki, 19. r. 17. v. fizesse meg a mindenható Isten. Időjárásunk hideg, mikor e sorokat írom is havaz. Alázatos szolgálja

Benke József, bodolai ev. ref. tanító.

KÜLÖNFÉLÉK.

— (Necrolog.) Kilyéni Székely Teréz, már özvegy Pákey Lajosné, maga és gyermekei: Miklós, Krisztina, Lajos és János, ugyszint minden rokonok nevében mélyen megkeseredett szívvel jelent, forró szeretettel férje, az illetőknek parálati jó édesatyjok, rokonok, a kolozsvári unitarium collégium feltgyelő-s a helybeli ekklesia gondnok, választott hites polgar, főkörmányszéki titoknok pákei Pákey Lajosnak f. év június 4-én éjjeli két órákor, életének 56-dik boldog házasságok 21-dik évében, néhány napig tartott tüdőgyulladás következtében történt halálát. Nyugodjanak csendesen porai! Kolozsvárt, június 4-én 1864.

— A es. kir. hadi parancsnokságok fölhatalmazattak, hogy a politikai hatóságokkal egyetértőleg, az 1,200 frtnyi váltásdíj letétele mellett, elbocsáthatják azon katonákat, kik az 1863-diki újoncsozás idejeig soroztatnak be, s kiknél tekintet érdemlő körülmények forognak fenn, például gazdaság vitele, család fenntartása, stb. Ezen kedvezésben az illetők-eggy csak két évi katonáskodás után részesültek.

— A „Camerad” a hadügyministerium által a mexicói önkényes csapatra nézve a megállapított rendszabályokat közli. Ezek szerint a csapat áll 6000 emberből, nevezetesen 3 zászlóalj gyalogság, egy huszár- és egy dzsizás ezredből, 250 tüzérből, 150 hidaszából s egy század utászából. A szolgálat tartama hat év. A tisztek a következő előnyökben részesülnek: egy fokkal magasabb rang, mint a es. kir. hadseregben, rangfokozati teljes díj levonás nélkül. Hat év előtti kilépés a mexicói csapatból a es. kir. hadseregbe belépéskor elvesztését vonja maga után; hat év után ugyanazon rangba lépnek vissza, a melyben kiléptek, föltve, hogy szolgálatképesek. Ha a hat év alatt megházasodtak volna, a es. királyi hadseregbe való visszalépés esetében a es. kir. ausztriai hadseregnél fennálló házassági rendszabályoknak eleget kell tenniök. Polgári egyének által kimutatandó, hogy a es. kir. ausztriai hadsereg sorozását már kiálták, vagy az alá nem esnek, hogy nőlenek, vagy gyermektelen özvegyek és mily vallásnak. A toborzás az egész birodalomban meg van engedve.

(Kibékülés Austria és Magyarország között.) Nem rég egy bécsi vendégfőben több munkás ült egy asztalnál. Egyikük újságot kezdett olvasni, s az olvasottakat társainak magyarázták. Miután a schleswig-holsteini ügyről sok borzasztó dolog elmondottat, a magyar kérdés jött szóba. A felolvasó, ki társai között némi tekintélyben részesült, így szólott: „Azt hiszem, hogy a magyarok eléasult gyerekek, kik megérdemlik, hogy megbüntettessek.” Alig mondta ki ezt, a szomszéd asztaltól, egy ott történetesen jelen levő magyar orvosvendék így replicázott: „A magyarok, uram, nem gyerekek, a magyarok férfiak!” „Őn ostoba!” — felelte a bécsi munkás. — „Nyers emberekkel nehéz vitázni!” — szólott a magyar. — Mit, én nyers vagyok?!

— förmédt fel a munká. — De mégis, hadd legyen igaz! — és a magyar ifjún tettelesen kezdte bebizonyítani, hogy csakugyan az az ifjú a vendéglőstől elkérte megtámadója nevét, feljegyezte lakását és bejelent a törvényszáknak, hol a végtárgyalás a napokban folyt le. A nyers megtámadót Glanzsternek hívják, gépész. Nem tagadta bűnét, sőt mindent bevallva, kinyilatkoztatta bánatát s bármint elégtételre készen ajánlkozott. A magyar erre azt nyilatkoztatta, hogy miután ellensége bánja bűnét, kész lemondani megbüntetésére követelésétől s az illető felmentetett. „Lásd ön — szót hozzá — a kibékülés könyvét, ha csak mind a két fél engedni kész!” A magyar ifjút Márton Jónásnak hívják.

POLITIKAI HIREK.

Angolország. London, jun. 3. A múlt szombaton május 28-án az értekezleti tagok tanácskozmányt tartottak, de jegyzőkönyv nélkül. Bernstorff gróf Poroszországnak abbéli készségét nyilatkoztatta, hogy kiüriti az értekezleten Jütlandot, ha Dánia ugyanezt teszi a schleswigi szigetekre nézve, hogy eképp mielőbb elé lehessen venni a fegyverszünet kérdését.

A jun. 2-i rendes ülésben, a mint az „Öst. Ztg.”-nak jó forrásból tájékozik, a dán meghatalmazottak, a fegyverszünet meghosszabbítására vonatkozólag oda nyilatkoztak, hogy e tekintetben még nincsenek meghatalmazva; azonban kormányuknak e tekintetben való beleegyezését a közelebbi ülésre kilátásba helyezték.

A bécsi „Presse” esti lapjának londoni távirata szerint a fegyverszünet meghosszabbításának kérdése a jun. 2-i ülésben még nem jutott megoldásra; minek oka egyedül a dánok e tekintetben való ellenkezése; a semleges hatalmak nyomtatékosan szólottak a dán meghatalmazottak ellen; mire ez utóbbiak megígérték, hogy a közelebbi, valószínűleg hétfőn tartandó ülésre megfelelőbb utasításokat kérendnek kormányuktól. A felosztási indítványok fölötti viták lényegesen békét ígérnek.

Az angol lapok annyira mennek a körülmenyekhez való alkalmazkodásban, hogy az 1852-i szerződést s Dánia területi épségét nemcsak feladják, sőt még Dániára neheztelnek, ha ez Holstein, Lauenburg s Schleswig egy részének átengedése által nem siet a háborúnak véget vetni.

A „Daily News” így ír: Semmi kétség többé, hogy Angolország felhagyott a londoni szerződéssel, s Dánia szétválasztását javasla az értekezletnek. Az angol javaslat a holsteini s lauenburgi hercegségeknek Schleswig egy részével külön államná alakításában áll. Schleswig többi része Dániába lenne bekebelezve.

Az „Economist” azt mondja, hogy ez a legjobb megoldás mindenkire, s utóljára még magukra a dánokra nézve is. A heterogen s összhangzat nélküli elemeknek ama mesterséges összeállításáért, mely a dán monarchia

nevét viselő, fegyvert fogni, esztelenség s véték lett volna.

A „Saturday-Review” azt véli, hogy ha Dánia vonakodik, Schleswignek egy részét átengedni, a német hatalmak bizonyosan egész Schleswiget követelendik, s követelésüket valószínűleg keresztül is viendik. Szerinte aligha lenne kívánatos, hogy egy különben szükségtelen háború tovább nyúljon, pusztán a német egységnek még inkább megszilárdítása végett.

A „Times” egy hosszabb cikkben többek közt így nyilatkozik: A nem igaztalan, s ha egyszer az 1852-i szerződést, valamint az európai hatalmak által a dán monarchia fűntartása vágott vállalt kötelezettségeket félre kell tennünk, a semleges hatalmak bátran elfogadják ama javaslatot. E szerint semmi valószínűtlen sincs abban az állításban, hogy bizonyos hatalmak beleegyezésüket nyilatkozták Schleswignek e fölöttébb, s hogy az a congressusban pártolásra találand. Angolországnak semmi esetre sem állhat érdekében, azt elvetni, ha az szomszédjainak tetszik. Mi éppen nem vagyunk kötelesek, az 1852-i szerződést s a dán monarchia épségét erőszakkal fenntartani, s éppen nem szükség ellenszegülnünk egy, a körülmenyekhez illő megoldásnak. Ugy hisszük, ugyanezt mondhatjuk Francia- s Oroszországról is, s hogy bármely oldalról eredjen is a monarchia egy oly határt terelendő felosztásának terve, mely valóban nyelv- s népfaj szerinti határ, az a semleges hatalmak részéről semmi akadályra sem találand. Azonban a „Times” kételkedik az iránt, hogy a két német nagyhatalmasság komolyan szándékozik egy ilyen programot keresztülvinni. Szerinte a németek mellett van a katonai erő, s a hercegségek lakosai többségének támogatása. Másrészt Dánia nem siet a háborút bevégezni, mivel most már csak kevés veszteni valója van, s nagyon számít a véletlen esetekre. Az értekezlet földadata leendő, a kölcsönös makacsságot egyetértéssé alakítani át.

Francoziaország. Páris, maj. 31. A minisztériumi hírek egy pillanatra elnémultak. Lavelette ur, a volt konstantinápolyi francia követ, a ki a rendszer változtatást akaróknak élén áll, veszélyes bét lett úgy hogy megmaradása fölül is aggodnák. Egyébiránt ha csakugyan lenne is valami változás, az october, november előtt nem fog megtörténni.

Kuza fejedelemnek egy ügynöke, Alexandri ezredes hivatalos megbízásokkal Londonba levén küldve, a napokban utazott Párisba. Utazását a bukaresti államcsínyal hozza kapcsolatba s azt hiszik, hogy Anglia ama hallatlan törvényszegésért oly bongan kért felvilágosítást, a minek következtében Kuza fejedelem tanácsosnak látta, őaigazolása végett egy bizalmas emberét Londonba küldeni.

Mexikói tudósítások szerint ott a nép minden osztálya részt vesz az I. Miksa császár fogadására való előkészületekben. Vera-Cruz-tól a chapultepezi kastélyig az utazás nagy-

szert diadalmenet fog alakulni. Hogy azonban a nyugalom az ország belsejében még most sincs helyreállítva, ezt bizonyítja a guerrilla csapatoknak a francia hadoszlopokkal folytonos üsszei-közéseire vonatkozó tudósítások. Így p. o. Dupin ezredes 572 főnyi önkényes csapatával, köztük 170 lovassal apr. 4-én Tampicobá érkezett, s a Panceo jobbpartján expedíciót kísért meg Vera-Cruz államba, hogy Cloriente parancsnokot kit Tampacchesben 300 indiánnal, 12,000 ember keményen szorongatott, megszabadítsa. Dupin ezredes 11-én 350 emberrel Tampicoból indult ki, s 18-án reggel San-Antoniánál, Tumbától 17 órányira az ellenségre bukkant. 3 órai harc után a francia csapatok San-Antoniába vonultak be, az ellenséges csapatot szétverték vagy leöldösték, s azok egész tilzseréget, hadiszereit s podgyászait kézrekerítették. A „Moniteur” ezen közléshez azt a reményt csatolja, hogy e fényes hőstett a guerrilla-csapatok teljes elnyomására vezetend.

Olaszország. Turin, maj. 29. A mint a „Kön. Ztg.”-nak írják, Napoleon császár a napokban ismét ejtett valami két értelemű jó-mondatot a római kérdésre vonatkozólag. Ő Flige tevékenesen méltányolja a nehézségeket, melyekkel Olaszországnak kitáradnia kell, s minden erejével arra fog munkálai, hogy az életkérdésnek oly régóta halogatott megoldása elvégre valósuljon. A dolog nem könnyű; mindamellett kölcsönös jóakarattal lehet egy óhajtott és mind a két fél által elfogadható kivetető utat találni.

Németország. A Schleswig fölöttébb iránti tervről a „F. A. C.” schleswigi lap így nyilatkozik: „Annyi bizonyos, hogy Schleswig német lakossága egyik részének sem szabad újra dán uralom alá jutni. Lehetetlen több ezer német családát a dán hivatalnokok durva bosszúvágyának szolgáltatni át, a honukkal való összeköttetéstől örökre elvágni, s egy ellenséges nemzetiségbe leendő fölőlvadásra kárhoztatni. Ebből következik, hogy Schleswig tisztán német s vegyes kerületeinek átengedése nem jöhet tekintetbe, s hogy nem lehet szó arról, hogy „a dannewerki állás északi lejtője” legyen a határ Németország s Dánia között. Ha a vegyes kerületekben csupán e két közt lehet választás, hogy vajon bizonyos számú dán családok Németországhoz, vagy bizonyos számú német családok Dániához csatlakoznak, a győző joga Németország részére dönti el a kérdést, s mi annál nyugtatóbb lelkiismerettel érvényesíthetjük a jogot, minél kevésbé féltethi a dán német uralom alatt saját nemzetiségét. Ha bármely alakban népszavazásra kerülne a dolog, annak eredménye különben is a vegyes kerületekben alig kétségesebb, mint a tisztán németekben, ha ugyan a kérdés helyesen lesz föltéve. Déli Schleswig Németországhoz csatlakozásának kell az éjszakra minden szavazás számára szilárd kiindulási pontul szolgálnia; a lakosság akaratát, s a győző joga s érdeke által megállapítva, s e pontból kiindulva, a többi Schleswig elé csak ezt a kérdést lehet terjeszteni: Vajon azokkal egyesítve maradni, s azok

sorsában osztozni, vagy fölülkülönválasztva, a dán államhoz tartozni akartok-e? Erre, ha csak minden jel nem esal, a vegyes kerületek a különválasztás elleni tiltakozással fognak válaszolni. Ekkép a hercegségnek még ama részei lennének hátra, melyek kizárólag, vagy túlyomólag dánajku lakossággal bírnak. Csupán azokat lehetne, a nemzeti becsület leggyalázatosabb megsértése nélkül, Dániának engedni át. Azonban, ha általában azaz elv jut érvényre, hogy területi kérdésekben a népakaratnak eldöntő súlylyal kell bírnia, nehéze leendő, a legnagyobb következtelenség nélkül, egyedül a dán éjszak-schleswigiót tagadni meg e jogot, ha a szavazást neki is megengedik, igen valószínű, hogy saját valódi érdekeit megfontolva, ő is a többi Schleswiggel együtt kíván maradni. De mindenesetre csupán a hercegségnek tisztán dán kis része képezheti Dániával az alkudozás tárgyát.”

Ujabbak. Brüsszel, jun. 3. Ma az „Indep. bege” a londoni értekezletről jelelti: A német hatalmak oly hátravonalt kívánnak, hogy e szerint Fleasburg s Düppel Németországnál maradjanak; a semleges hatalmak a Schleit jelölék ki batárovaat. Dánia a német s semleges hatalmak előleges egyezkedését óhajítja s a fegyverszünetnek két hétre meghosszabbítását javasolja, ellenben a további meghosszabbítást megtagadja, ha időközben béke alap nem lesz meg állapítva.

— London, jun. 3. A semleges hatalmak közvetítői ja aslatainak Dánia részéről vizsautasítás, va'amint azoknak Németország részéről elfogadtatása csak föltételes, ellenben a Kiele s Rendsburga vonatkozó követelésnek Dánia részéről elvettése batározott volt. A fegyverszünetnek 14 napra való meghosszabbtása a jövőn szóba, e javaslat ad referendum vétetett.

— Hamburg, jun. 3. A „Berl. Ztg.” f. hó 1-sői esti lapja alítólag hitelesen jelent: A polgári hatóság s a porosz főparancsnokok öökös közléseket tesznek arra, hogy 5-6 hét alatt Schleswigben megyei gyűléseket, tartsanak, porosz tiszték s orvosok közreműködése mellett, hogy mielőbb egy, a porosz seregbe becsatlakozó schleswigi sereget alakítsanak. (?)

— Berlin, jun. 3. A „Nordd. Allg. Ztg.” írja: A mai brüsszeli s londoni táviratok a tegnapi értekezleti ülésről részint helytelen, részint koholt közléseket foglalnak magukban, a folyt tárgyalások iránt. Frigyes augustenburgi herceg legközelebb Dolzigba ment. Hogy vajon létesítendő-e szándéaltott bécsi utját, még bizonytalan.

Becsibőrd Junius 6-kán: Nemzeti kölcsön 80.35. 5% Metalliques 73.10. Bank-részvény 785.—. Hitel részvény 195.50. Váltó Londonra 114.10. Ezüst 113.50. Arany 5.43¹⁰/₁₆. 1860-diki Állam kölcsön 96.50.

Junius 4-én: Urbéri kárpótlási kötvény Magyarországi 75.20. Erdélyi 72.50.

T. és felelős szerkesztő DÓZSA DÁNIEL.

NEM HIVATALOS.

(152) **Eladó ház és telek.** (1—3)

A rózsza- és kismesterutca szegletén 144 sz. alatt lévő 6 szobából és két konyhából álló ház és telek örök áron eladó. Értekezhetni korm. jegyző Végh József ural piaczor 455 sz. alatt.

(151) **Hálanylatkozat.** (2—3)

Alólirott 63 éves agg férj s több gyermeim lelkiismeretes kötelességünknek tartjuk és ismerjük a nagy közönség tudomására juttatni, miként istenben bologult gondos nóm, s jó anyánk folyó év január havában 2000 forintig biztosította magát családja részére az Első magyar általános biztosító társaságnál a díj fertály évenkénti fizetésére kötelezvén magát, de alig az első fertályra fizethette a 31 fertály díjt, mint 55 éves, folyó év március havában hirtelen elhalt, a t társulat a kitett 2000 forint biztosító összeget, minden levonás nélkül, a helyszínére kiküldött életbiztosítási felügyelő t. Pólik János ur által május hó 28-kán kifizetett.

Midőn tehát a t. társaság pontos és tiszta eljárásáért a legforróbb halánkat s köszönetünket nyilváníttuk, felbivuk mindenkit ez üdvös és jótékony ezélu intézet tömeges pártolására, figyelemztetvén arra is, hogy senki megtakarított filléreit, a bekövetkehető eshetőségre jobban nem kamatoztathatja, min ha életét családja javára jutányos díjak mellett biztosítja, úgy kitűzött korra tökét, mint nyugdíjat öreg napjaira.

Kelt Egeresen, május 28-kán, 1864.

Fekete Lázár m. k. és gyermekei

Figyelmeztetés.

Alólirott hator vagyok a nagy közönség tudomására juttatni, hogy valamint Magyarhon több vidéken tetemes biztosítások eszközöltettek általam, ugy Erdélyben körutat kívánván tenni, azok, kik társaságunknál életbiztosítást akarnak kötni, jártas beavatottságom által a legszívesebben gyors kieszközlést nyerhetnek.

Kolozsvárt, junius 1-én, 1864.

Pólik János felügyelő

az Első magyar ált. bizt. társaságnál.

(Biasini-szálloda vagy a főügynökségi irodában Kövári László urnál.)

Épp ma kaptam az újabb kiszámított nyeremény rész nélküli legolcsóbb biztosítási táblázatokat.

Nyomatott az ev. ref. főtanoda betűivel (Bel-farkasutca 74 sz.)

Árverési hirdmény.

(2 3)

Kolozsvárt a belső tordateuzában a dr. Szabófele ház hátsó felében folyó junius 10-én és 11-kén délelőtt 9 és 12 egy délután 3 és 6 óra között kölönöző házi bútorok és más ingóságok árverés útján a legtöbbet ígérők készpénzért el fognak adatni. Ugyanott egy új zongora is eladó.

MEGJELENT
Stein János könyvkereskedésében Kolozsvárt.

Származtató philosophia tanfolyama.

Tanuló növendékeknek kézikönyvül, de egyszersmind tanultaknak is elmélkedési tárgyul, azonban minden mívelt magyar embernek is érthető olvasmányul. Irta Mihályi Károly r. tanár a nagy-enyedi főtanodánál.

Első kötet. Az egész tanfolyam első és második könyve. Ára 1 fnt 40 kr.

Mit és milyet ígér e ezim, „szakértők”, a mint meglátják, legott „értik” is. Hanem ugyan e ezim egyebek után azt is ígéri, hogy e könyv úgy beszél, miképp, minden értelmes magyar ember, ha akarja, megértheti. Azokra nézve tehát, kik értelmesek ugyan de nem szakavatottak, vagy egyebben sem szorosan úgy nevezhető „tudós”-ok, kiadó úgy véli, nem tesz föltűlést, ha magából a könyvből idéz egy pár „helyet”, melyek elevebb képzetet adhatnak mi-éről is, milyen-éről is e könyvnek.

És pedig:

1) a tartalomra nézt:

I. K. 84 l. „E—(t. t. az elebbieken leírt) módot ha követik azok...., (folyvást, minden újabb kikezdés nélkül a többit, a mi azon lapon van)

„ 72 l. „Természettant a szellemi világról, és ebből kifejlő közérvényti philosophiát reményleni... sat.... az embereket.”

2) a modorra nézt:

I. K. 2 l. „Midőn előadásom” beszélgetésnek nevezem, holott nem „dialog” alakba van öntve, főleg Önöket tartám szemem előtt tisztelt nagyobb közönség! Igen! Önök fölöli jó reményem sat..... nem hi-hetem!”

„ 19 l. — „Közbe legyen mondva... a tréfa.”

„Osztrák postaügy” kézikönyve.

Irta Reisenhoffer Rudolf, cs. kir. postaigazgatósági fogalmazó. Ára e 20 ivre terjedő 8-adrét alaku kötetnek 2 fnt o. ért.